ACOTACIONS A LA MANDRA

p. verdés i juncadella

A la revista "Destino", Dionisio Ridruejo fa una crítica llarga, detallada i molt elogiosa de la novel-la castellana **La saga-fuga de J. B.**, escrita per Torrente Ballester. Es tracta d'un llibre de la casa, d'edicions "Destino" vull dir, i aquest factor algualeix una mica la força del panegíric. De tota manera, no sembla pas un article de compromís, sinó tot al contrari. Podem suposar, així, que la novel-la és realment interessant: no l'he llegida. Ara bé, resseguint la crítica, el lector treu la impressió que el món autònom creat per Torrente Ballester és un nou fill dels molts que porta engendrats **Cien años de soledad.** Altra vegada!, no pots fer sinó dir-te amb cansament. I és que les comparances sempre són odioses. La novel-la de García Márquez ha fet, potser era inevitable, molt de mal. Primer que a ningú ha fet mal a ell mateix. Aclarim conceptes: la novel-la és important i el pare mereix felicitacions. Però "després" li ha fet molt de mal. García Márquez ha publicat no fa massa un recull de narracions: **La increíble y triste historia de la Cándida**... etc. No són mals contes. El que dóna títol al volum comença excel-lentment i després es desinfla; d'altres resulten més rodons. Però damunt de tots ells pesa la llosa de **Cien años de soledad.** En són residus exasperats i que no li arriben al melic. I si al mateix imitat li costa de trencar l'enlluernament, què no ha de passar amb el imitadors? L'anomenat realisme màgic ha proliferat en forma de productes sovint candorosos i malaguanyats. Jo penso que molt probablement sigui cert que el bloc més important de novel-les dels darrers anys és el dels sud-americans. I per tant entenc, és inexorable, que sorgeixen les influències. Però concretant-nos a **Cien años de soledad,** el que sovint se n'ha aprofitat han estat els trucs més epidèrmics. A la nostra literatura, la catalana, encara que teòricament ens vingui més d'esquitllentes, García Márquez hi ha produït més d'un estrall. Frises velent com gent jove i capacitada s'ha encantat davant d'aquest senyor i ha convertit el producte del seu esforç en un carreu subsidiari que es limita a eixamplar el pedestal del novel-lista colombià. No ho sé, però trobo millor fer, abans que de cua de lleó, d'humil ratolí. Esser un mateix, no apèndix dels altres. Quedi entès: la crítica de Dionisio Ridruejo no ha estat més que un pretext. I **La saga-fuga de J. B.** potser no té res a veure amb García Màrquez. Tant se val. El que m'interessava era aquest altre fenomen. Fenomen natural, segur. Però, i acabo, crec que els novel-listes haurien d'anar amb molt de compte, ésser més astuts i estar més al dia. Es que jo sospito que el realisme màgic va començar a morir just al moment que **Cien años de soledad** va aparèixer a les llibreries.

POESIA

m quel desc'ot

EL MENHIR S'ASSEGUE
A LA SORRA DE LA PLATJA
AIXI HO CONTEN LES
CRONIQUES DE L'EPOCA

Escopint crancs amb la mola d'un dit,
alt faralló sobre el plom fos del mar:
--No engeguis llamps d'escuma de granit
contra els turmells del meu gegant del far!
Vòmits de guix li llisquen per l'esquena
a cada embat del plúmbic elefant:
--Els escamots se't moren amb la pena
d'haver-me fet molt més viu aquest cant!
Torna la host amb tots els crits de guerra
i l'escomet amb braó d'unicorn:
--Prou ariets que se't tornen de terra!
Llença els fusells a l'alè del migjorn!
Regolfa el mar, llençol de lli blavós
brodat amb fil d'anèmones de sofre.
--Deixa'm cridar i ofegar el cant plorós
i descolgar tots els llibres del cofre!
Ara i adés tot el mar llagrimeja
i el Quer Altiu s'alzina com un faig,
i l'aigua bat amb força i amb enveja
fins que plouran un llamp i un sol i un raig.

B. Novembre 71.